

מה שלא יהיה פשוט, פשוט לא יהיה

written by מאיר בן שבת | 02.10.2025

בעת כתיבת שורות אלה טרם נמסרה עמדתו הרשמית של חמאס לגבי "תוכנית עשרים הנקודות" של הנשיא דונלד טראמפ. דוברי הארגון הסתפקו בהודעה שמנהיגיו לומדים את הפרטים, והם יגיבו לתוכנית באופן ענייני. חוסאם בדראן, מבכירי הלשכה המדינית, התקשה להתאפק והבהיר שהפסקת המלחמה ונסיגת צה"ל מעזה הם תנאי לכל יוזמה, ושההתנגדות החמושה היא זכות לגיטימית של הפלסטינים.

בערוצי התקשורת המזוהים עם הארגון האכזבה ניכרת, אך יחד עמה יש זהירות בבחירת המילים, כדי לא להיקלע לעימות חזיתי עם טורקיה, קטאר ושאר מדינות ערב שתומכות ביוזמה. מי שהזדרז להשליך אבני בליסטרות לעבר התוכנית היה מנהיג הג'יהאד האסלאמי זיאד נח'אלה, שהגדיר אותה "מתכון לתוקפנות מתמשכת נגד העם הפלסטיני ולפיצוץ האזור כולו", וקרא לעמידה פלסטינית מאוחדת במאבק נגדה.

מוקדם לשמוח. לאורך המלחמה חמאס סיפק לא מעט הוכחות באשר ליכולתו לתמרן. עשרים סעיפי התוכנית מאפשרים לוליינות מילולית. גם התיווך בהעברת המסרים מחמאס ואליה מאפשר פרשנויות, תוספות או השמטות לא פורמליות. גם מה שנראה כמדד חד וחותך ² החזרת החטופים ² איננו כזה.

לא צריך להיות מופתעים מתשובות של חמאס בנוסח כמו "פעולת צה"ל בעזה גרמה לאובדן קשר עם חלק מהחטופים", או "אין לנו שליטה על החטופים שבידי הג'יהאד האסלאמי". לאמירות הללו יתלוו כמובן בקשות להפסיק את ההתקפות, להימנע מהפעלת כטב"מים ואמצעי מודיעין, להכניס סיוע ועוד. על אלה נוסף גם המע"מ: מחוות שהמדינות המתווכות יבקשו בשביל חמאס, "כדי לתמרץ אותו לכיוון הנכון". בסרט הזה כבר היינו, סיפורי אלף לילה ולילה עוד יסופרו, וזאת הבעיה המרכזית.

מבחינת ישראל, מעבר להישג בזירה המדינית, התוכנית מבטיחה שני הישגים מוחשיים: החזרת החטופים והמשך הנוכחות בפרימטר הביטחוני, שהתרחב ביחס לעבר. כל שאר הסעיפים שמנוסחים בהלימה לאינטרסים הישראליים מורכבים מפרטים רבים, ותלויים בגורמים אחרים. חמאס מכיר טוב מכל שחקן אחר את אומנות הכדרור, המסמוס, הכרסום הזוחל וההתמסכנות. הוא יעשה שימוש בתמימות המערבית, בהיתממות הערבית ובכמיהה הישראלית לחזרה לשגרה כדי לתמרן בין המוקשים הרבים שנשתלו בתוכנית טראמפ.

כדי להמחיש את החורים במתווה ואת הסכנות שבכך, ניקח לדוגמה את הסעיף השישי בתוכנית, הקובע כי "לאחר חזרת כל החטופים, חברי חמאס שיתחייבו למסירת נשקם יקבלו חנינה. חברי חמאס המעוניינים לעזוב את עזה יקבלו מעבר בטוח למדינות הקולטות". מה עם מחבלי חמאס שיחליטו לאחוז בנשקם ולא לעזוב את הרצועה? האם אפשר "לטפל" בהם, כאשר ישראל מחויבת להפסקת כל הפעולות הצבאיות? האם המנגנון המוסכם לפירוז באמת יוכל לפרק אותם מנשקם? ועוד: הסעיף השביעי בתוכנית קובע כי "עם קבלת ההסכם יישלח סיוע הומניטרי מלא באופן מיידי לרצועת עזה. כמויות הסיוע יהיו לפחות בהתאם למה שנכלל בהסכם החטופים השני,

לשיקום תשתיות, בתי חולים ומאפיות, והכנסת ציוד נחוץ לפינוי הריסות ופתיחת כבישים".
לכאורה, הכנסת טרקטורים וציוד מכני אחר לעזה לצורך פינוי ההריסות היא בקשה לגיטימית.
אלא שכאשר זה מתרחש כשחמאס הוא עדיין גורם הכוח המרכזי ברצועה, אין סיכוי
שהטרקטורים הללו ישמשו לצרכים אזרחיים בלבד. פלסטינים שיפעילו את הכלים הללו לא יוכלו
לסרב לבקשות מצד חמאס, ולכולם ברור אילו בקשות יועברו אליהם. כך גם באשר לאספקת
מלט, ברזל, חומרים כימיים, חלקי חילוף, מנועים, מצברים וכל אמצעי אחר שיוזמן למטרות
שיקום אזרחי. האם "מועצת השלום", "הוועדה הטכנוקרטית" או המדינות המתווכות יוכלו למנוע
זאת? ראו מה קורה בלבנון עם חלום פירוקו של חיזבאללה מנשקו.

מעל לכול, החשש העיקרי הוא שבחסותו של ההסכם חמאס יצליח לשמר את כוחו גם בלי
תפקיד רשמי בניהול הרצועה. הוא ידע לנצל את החורים כדי לשקם את יכולותיו. הישרדותו של
חמאס לאחר טבח 7 באוקטובר והמלחמה הארוכה נגדו תאדיר את שמו, במיוחד לאחר השחרור
הנרחב של מאות מחבלים נוספים שייזקף לזכותו. הצלחתו לשרוד באמצעות החטופים תחזק את
המוטיבציה בארגוני הטרור לשלב מרכיב של חטיפה בכל פיגוע נגדנו: חייל או אזרח, ילדים,
נשים, זקנים וטף.

הערה נוספת, לא שולית, באדיבות עמיתי ד"ר עדי שורץ, מתייחסת לסעיף 18 בתוכנית. הסעיף
קובע שיש לנסות ולשנות את הנרטיבים של הישראלים והפלסטינים לכיוון של שלום. כן, גם של
הישראלים, שלדברי טראמפ עצמו נהגו באיוולת כשוויתרו על רצועת עזה מתוך שאיפתם לשלום.
קבלה ישראלית של סעיף שקובע כי קיים סכסוך בין שני צדדים קיצוניים שלא מכירים בפירות
השלום חוטאת לאמת, ושומטת את הקרקע מתחת לטיעוננו על צדקת דרכנו. ישראל עשתה הכול
כדי לחיות בשלום, ביציבות ובביטחון. הצד השני לא מוכן לאפשר זאת. זו האמת, ועל כך ניטש
המאבק.

בתוכנית עשרים הנקודות ישנם כל המרכיבים שאמורים לאפשר לנשיא טראמפ לסיים עם עזה
ולהתפנות לחזונו הגדול למזרח תיכון חדש. היא אפילו מהווה מקפצה לכך. בשום אופן אין לבטל
את יתרונותיה הרבים, אך אסור שהם יסנוורו את עינינו מלראות גם את חולשותיה.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 03.10.2025.